

16 คำถามคลาสสิก ของการนำเสนอ-สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์

คำถามที่ 1 ปัญหาของการวิจัยคืออะไร

ทำไมถึงต้องทำงานวิจัยนี้ มันมีปัญหาอะไร เพื่อบ่งชี้ให้ได้ว่า ปัญหาที่แท้จริงมันคืออะไร อะไรเป็นแนวทางสำคัญการแก้ปัญหา งานวิจัยนี้จะมาแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองต่อปัญหา อย่างไรได้บ้าง แต่เพื่อความสนุกสนานและให้แง่คิด อาจารย์มักจะถามว่า “วิจัยเรื่องนี้ถ้าไม่ทำแล้ว มันจะตายไหม”(ฮา) ถ้าตาย ก็ทำต่อได้ แต่ถ้าไม่ตาย ทำก็ไปทำมาให้เป็นเรื่อง คอขาดบาดตาย หรือไม่ก็เปลี่ยนเรื่องใหม่...ฮา

คำถามที่ 2 อะไรคือคำถามการวิจัย หรือ โจทย์วิจัย

เมื่อเข้าใจสภาพปัญหาอย่างถ่องแท้แล้ว มองเห็นแนวทาง ยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหา แล้ว งานวิจัย จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาได้อย่างไร หรือ หลักฐานเชิงประจักษ์ บ่งชี้ว่า อะไรเป็นคำถามที่สำคัญ ที่ต้องการแสวงหาคำตอบ

คำถามที่ 3 วัตถุประสงค์คืออะไร

เพื่อระบุว่า งานวิจัยนี้ ต้องการทำอะไร โดยอ้างอิงมาจาก ชุดคำถามการวิจัย หรือกล่าวอีกแบบหนึ่งได้ว่า เป้าประสงค์กิจกรรม-กระบวนการวิจัยที่จะทำนี้ จะเป็นคำตอบของคำถาม และปัญหาการวิจัยได้หรือไม่ อย่างไร

คำถามที่ 4 ทำงานวิจัยชิ้นนี้แล้ว เราจะเห็นอะไร หรือมีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้นบ้าง

เพื่อตรวจสอบให้เห็นว่า “กระบวนการวิจัย” นี้ จะผลิตอะไรใหม่ๆ ให้กับสังคมบ้าง หากจะกล่าวในอีกแง่หนึ่งก็ได้ว่า งานวิจัยชิ้นนี้ ต้องการเห็นอะไร เพื่อที่จะตอบโจทย์ของงานวิจัย เพื่อจะระบุว่า อะไร คือ “ความจริง” หรือ “ความรู้” ที่เราต้องการพิสูจน์ หรือตรวจสอบ หรือสร้างมันขึ้นมาจากกระบวนการวิจัย หรือกระบวนการแสวงหาคำตอบ นั่นคือ “ผลลัพธ์” (outcome) ของการวิจัย ปัญหาใหญ่ของเราคือ เรามองไม่ออกว่า ผลลัพธ์สุดท้ายของงานวิจัยของเราคืออะไร ทำให้การเขียน การออกแบบงานวิจัย จึงออกมากระท่อนกระแท่นน่าดู

คำถามที่ 5 นักวิจัยจะใช้ทฤษฎีอะไรบ้าง

ทฤษฎี / แนวคิด คือ “เครื่องมือ” หรือ “แว่นขยาย” ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (โดยการสังเกตตัวแปรในขณะทำการเก็บข้อมูล) และ กรอบแนวคิดในการวิจัยคือ กรอบในการอธิบาย ปรากฏการณ์ หรือ ข้อมูลที่เราไปทำการสังเกต ตรวจวัดมา (observation) “ภาพจำลองในใจ” ที่เราทำความเข้าใจกับ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ข้อเท็จจริง ที่เราเก็บมา โดยผ่านการประมวลผล แต่ที่สำคัญคือมันเพียงพอที่จะบ่งชี้ถึง “ความซับซ้อน” (แต่ไม่ใช่ยุ่งเหยิง...ฮา) เราจะพบว่า แนวคิด / ทฤษฎีจะช่วย “สร้างกรอบแนวคิด” กับการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ประมวลผลผลลัพธ์ และสรุปผลตามกรอบทฤษฎีในภาพรวม

คำถามที่ 6 กระบวนการ ขั้นตอน เครื่องมือ หรือเรียกรวมว่า ระเบียบวิธีวิจัย ของเราคืออะไร

บางทีก็จะถูกถามว่า “เราจะทำอะไรบ้าง เพื่อตอบโจทย์ และวัตถุประสงค์ของการวิจัย” หลายครั้งก็มักจะถูกตั้งคำถาม ตั้งข้อสังเกตว่า ระเบียบวิธีวิจัย มักจะไม่สามารถตอบคำถาม หรือนำไปสู่คำตอบที่งานวิจัยต้องการ ให้นักถึงการทำ “โจทย์คณิตศาสตร์” ว่า เขาต้องการให้เรา “แสดงวิธี” โดยมี “สูตรคณิตศาสตร์” “สมการ” ซึ่งเป็น “กฎ” หรือ “ทฤษฎี” โดยเอา “ข้อมูล” ที่ให้มา มาแสดงวิธีทำ เป็นขั้น เป็นตอน หาก เรา “โจทย์ไม่แตก” สิ่งก็ตามมา ก็มักจะผิดพลาดตั้งแต่ต้น ต่อมา หากเราเลือกใช้ “สูตร” หรือ “สมการ” ผิด คำตอบก็ผิดด้วย หรือเราเอาข้อมูลผิด มาใส่ในสมการที่ถูก คำตอบก็จะผิดอยู่ดี

คำถามที่ 7 คุณมีเวลาเหลือเท่าไร(เวลาเรียนนะ ไม่ใช่อายุ)

ขนาดของงานวิจัย ต้องพอเหมาะพอดีกับ “เวลาที่เหลืออยู่” ขณะเดียวกัน ก็ต้องพอเหมาะพอดีกับ “งบประมาณในกระเป๋า” แต่ความสลับซับซ้อน ยุ่งยาก ก็ต้องพอเหมาะพอดีกับ “ปัญญาโทหรือเอกด้วย”...(อันนี้ช่วยกันฮา)

คำถามที่ 8 คุณมีพลังอำนาจพอที่จะเชื่อเชิญให้ผู้อื่นให้ข้อมูลสละเวลา หรือทำการเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างได้หรือไม่ในงานวิจัย

หากงานวิจัยเป็นเรื่องมหากา หรือการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ เรามี authority มากพอที่จะ convince คนเข้าสู่กระบวนการวิจัยของเราได้มากน้อยขนาดไหน แต่เรื่องนี้ผู้เขียนเองก็ตั้งข้อสังเกตว่า “องค์ความรู้” ที่ได้จากการวิจัย จะปราศจากอัตวิสัย สถานะทางสังคม หรือพลังอำนาจให้ได้มาซึ่งข้อมูลได้หรือไม่ “อะไรคือความจริงของความรู้” งานวิจัยที่ผลิตขึ้นมาในโลกนี้ จะปราศจากอคติของ “อำนาจ และความรู้” ได้จริงหรือ ตามกระบวนการทัศน์ของวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ยิ่งงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่พยายามจะทำให้เกิดการ generalization ทั้งในแง่ของ ระเบียบวิธี ผลลัพธ์ และการทำซ้ำ โดยใช้นักวิจัยคนอื่น ๆ เข้าไปทำด้วยแล้ว “ผลลัพธ์” จะเหมือนเดิม หรือต่างไปจากเดิมหรือไม่ หากเราใช้กระบวนการเดียวกัน research ในความหมายของการกระทำซ้ำ จะคลาดเคลื่อนไปจากความคิดนี้หรือไม่

คำถามที่ 9 พื้นที่วิจัยที่ไหน ทำไมถึงเลือกพื้นที่นี้

คำตอบมักจะออกมาว่า ... เป็นพื้นที่ที่ทำงานอยู่ ... (ฮา) ...เป็นบ้านเกิด ... (555)เพื่อที่ว่าเราจะสามารถระบุ เงื่อนไขในการเลือก โดยใช้หลักฐานอ้างอิง ข้อเท็จจริง ทั้งจำนวนพื้นที่ และลักษณะพื้นที่...สิ่งที่สำคัญคือ พื้นที่ที่ศึกษา มี evidences บ่งชี้ถึง “ปรากฏการณ์ของปัญหาวิจัยหรือไม่ อย่างไร” และการเลือกศึกษาพื้นที่ดังกล่าว นั้น “เป็นตัวแทน” ของปัญหาวิจัยหรือไม่ และพื้นที่ศึกษานี้ สามารถให้ “คำตอบ” ต่อโจทย์วิจัยหรือไม่ แต่ที่สำคัญ คือ การเลือกพื้นที่ไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ที่ดีที่สุดในการตอบคำถามเสมอไป แต่ขอให้พื้นที่ที่มีปรากฏการณ์ และสามารถนำไปสู่คำตอบได้ครบถ้วน

คำถามที่ 10 กลุ่มตัวอย่างคือใคร

ทำไมถึงเลือก ตัวอย่างเท่านี้ ใช้สถิติอะไรคำนวณ เลือกกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว ที่มีลักษณะ “คล้ายคลึงกัน” ไม่พอ ต้องเลือก ให้มีความหลากหลาย เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรในพื้นที่ เพื่อจะ พิจารณาว่า คำตอบ ที่ได้จากการสังเกต “พฤติกรรมบุคคล” “พฤติกรรมกลุ่มสังคม” “อารมณ์ ความรู้สึก” “ความคิดเห็น” หรือ “การตีความเชิงวัตถุวิสัย” ของกลุ่มตัวอย่าง นั้น สามารถ “ได้ข้อมูล” “วิเคราะห์ข้อมูล” “การสรุปความ” นั้น สามารถตอบคำถามงานวิจัยได้ครบถ้วนหรือไม่ หรือ สามารถใช้ตอบคำถาม ตามกรอบแนวคิดได้ครอบคลุมหรือไม่ หรือที่เรียกว่า “การเป็นตัวแทนของพื้นที่วิจัย” (หรือประชากรที่ศึกษา) แต่ในบางครั้ง การเป็นตัวแทน(proxy) อาจมิได้หมายถึงปริมาณเพียงอย่างเดียว แต่ อาจจะหมายถึงความเป็น “ตัวแทนของปัญหาวิจัย” ที่เหมาะสม ก็อาจจะใช้วิธีการเลือกแบบ “เจาะจง” ลงไปได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับ โจทย์วิจัย และ evidences สนับสนุนซึ่งจะทำให้เห็นว่า เราจะเก็บข้อมูลกับใคร ที่ไหน เก็บอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร เก็บมาแล้ว จะเอามาตั้มยาทำแกงอย่างไร

คำถามที่ 11 วิธีการ และเครื่องมือในการเก็บข้อมูลมีอะไรบ้าง

จะต้องแจกแจงให้ได้ว่า เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น มีอะไรบ้าง เก็บอย่างไร มีขั้นตอนอย่างไร ข้อมูลดิบที่ได้คืออะไร เครื่องมือ หรือเทคนิควิธีการแต่ละชนิด ใช้งานอย่างไร มีเงื่อนไขในการใช้อะไรบ้าง เช่น Delphi มีกี่แบบ ของเราใช้แบบไหน เพราะอะไร เครื่องมือทุกชนิดจะมี “ฐานคติ” (assumption) กำกับอยู่ รวมถึงความจริง (ข้อมูล-ตัวแปร) ที่ไปเก็บมาด้วยว่า เครื่องมือ กับข้อมูลนั้น ใช้ด้วยกันได้หรือไม่

คำถามที่ 12 จะวิเคราะห์อย่างไร

จะใช้ “เครื่องมือ” “วิธีการ” อะไรมาช่วยในการวิเคราะห์ เช่น ใช้ สถิติ / ใช้การตีความ / ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา / ใช้การวิเคราะห์แบบ critical analysis ขึ้นอยู่กับ “วัตถุประสงค์ของการวิจัย” ต้องตรวจสอบกลับไปให้ได้ว่า “การวิเคราะห์ กับโจทย์วิจัย นั้น สอดคล้องตรงกันหรือไม่

คำถามที่ 13 สรุปผล และนำเสนออย่างไร

ปัญหาที่พบคือ สรุปไม่ตรงคำถาม (ตอบไม่ตรงคำถามวิจัย) นำเสนอไม่เป็นลำดับขั้นตอน สรุปนอกเหนือไปจากที่ข้อมูลมีอยู่ การสรุปโดยปราศจาก ข้อเท็จจริง ที่ได้จากงานภาคสนาม ปัญหา การสรุป และตีความไม่ตรงกับข้อเท็จจริง

คำถามที่ 14 เขียนอย่างไรให้สนุก และน่าอ่าน

อันนี้เป็นความรู้สึกส่วนตัวว่า งานวิจัยที่มันขึ้นหิ้งมาก ๆ เพราะ “มันไม่น่าอ่าน” ถ้างานวิจัยหยิบยืมการเขียนแบบการเขียน “นวนิยาย” “บทประพันธ์” เอามาใช้คงจะน่าอ่านเพิ่มมากขึ้น บางคนบอกว่า งานวิจัยต้องปลอดจาก “อคติ” หรือ “อารมณ์ความรู้สึก” ก็เลยต้องย้อนกลับไปถาม-ตอบ ตามข้อ 8 ว่า มันปลอดจาก subjective จริงหรือ ผู้เขียนว่า หากเราทำงานวิจัยให้น่าอ่าน

หรืออ่านสนุก แล้ว จะมีคนสนใจงานวิจัยได้มากขึ้น ประโยชน์ จากการวิจัยคงจะมีเพิ่มมากขึ้น ด้วย...เพราะคนเขียนเอง กลับมาอ่านเอง ยังงงอยู่เลยว่า...เขียนอะไร (ฮา)

คำถามที่ 15 นำเสนออย่างไรให้พอดีกับเวลา 15 – 30 นาที

ผู้เขียนประสบปัญหาว่า จะทำอะไร ถึงจะย่อข้อมูล กว่า 100 – 200 หน้า ซึ่งเป็นผล ของการทำงานกว่า 1 ปี ใส่ลงไปให้เหลือ 15 – 30 นาที ช่วยกันตอบนะครับว่า ทำอย่างไรถึงจะ นำเสนอ “สาระสำคัญ” แบบไม่ตกหล่น ให้ได้ตามเวลาที่กำหนด และน่าสนใจ โดยคนที่ไม่เคยฟัง ไม่เคยอ่านงานก็รู้สึกสับสนตามไปด้วย...

คำถามที่ 16 เป็นคำถามสำคัญอย่างยิ่งว่า “เมื่อไหร่จะลงมือทำ”

อันนี้เป็นคำถามจากอาจารย์ ไมค์นิลิต(ฮา) คนตอบไม่ใช่อาจารย์ด้วยกัน แต่เป็นตัวนิลิต เองที่ต้องตอบตัวเอง และตอบอาจารย์ พร้อมแสดง “หลักฐานเชิงประจักษ์”...555

เอกสารอ้างอิง

http://www.social.nu.ac.th/boards_d/aspboard_Question.aspGID=665